

ISSAI 1220

INTOSAI

Uluslararası Yüksek Denetim Kurumları Standartları (ISSAI),
Uluslararası Yüksek Denetim Kurumları Teşkilatı (INTOSAI)
tarafından yayımlanmıştır.

Daha fazla bilgi için: www.issai.org.

Mali Denetim Rehberi

Mali Tablo Denetimine İlişkin Kalite Kontrolü

Financial Audit Guidelines

Quality Control for an Audit of Financial Statements

INTOSAI MESLEKİ STANDARTLAR KOMİTESİ

MALİ DENETİM ALT KOMİTESİ – SEKRETERLİK

Riksrevisionen • 114 90 Stockholm • İsveç

Tel:+46 5171 4000 • Faks:+46 5171 4111 • E-mail: projectsecretariat@riksrevisionen.se

INTOSAI Genel Sekreterlik – RECHNUNGSHOF

(Avusturya Yüksek Denetim Kurumu)

DAMPFSCHTFFSTRASSE 2

A-1033 VIENNA

AUSTRIA

Tel: ++43 (1) 711 71

Faks: ++43 (1) 718 09 69

intosai@rechnungshof.gv.at

<http://www.intosai.org>

Bu Mali Denetim Rehberi, Uluslararası Denetim ve Güvence Standartları Kurulu (IAASB) tarafından hazırlanan ve Uluslararası Muhasebeciler Federasyonu (IFAC) tarafından yayımlanan Uluslararası Denetim Standardı (ISA) 220 “Mali Tablo Denetimine İlişkin Kalite Kontrolü”nden yararlanmaktadır. Bu ISA, IFAC’ın izni ile bu Rehber’de yer almaktadır.

Editör Notu

Uluslararası Yüksek Denetim Kurumları Standartları (ISSAI'ler), Sayıştay Başkanlığı tarafından yürütülen titiz ve uzun süreli bir çalışma sonucunda Türkçeye tercüme edilmiştir. Mali Denetim Rehberleri, ISSAI'lerin dördüncü düzey denetim rehberlerini temsil eder. Bu rehberler, INTOSAI Komiteleri tarafından hazırlanan bir Uygulama Notundan ve Uluslararası Denetim ve Güvence Standartları Kurulu (IAASB) tarafından yayımlanan Uluslararası Denetim Standartları'ndan (ISA) oluşur.

Standartların orijinal metinleri teknik nitelikte olup hukuki anlaşmazlıklarda denetçinin sorumluluklarını tanımlayacak şekilde kaleme alınmıştır. Metinler; uzun cümleler, tekrarlar ve mali denetime özgü çok sayıda terim içermektedir. Metinlerde muğlâklıktan kaçınmak amacıyla atıf yerine tekrarlar kullanılmıştır. Bu sebeplerle orijinal metinler mekanik ve okunması zor bir dil içermektedir. Tercüme çalışması, metinlerin özüne sadık kalarak ve çevirmenin dip notları hariç ekleme, yerleştirme ve yorum içermeyecek şekilde yürütülmüştür.

Tercümede anahtar kelimelerin tüm metinlerde aynı şekilde kullanımına özel önem verilmiş; bu amaçla Uluslararası Muhasebeciler Federasyonu'nun (IFAC) anahtar kelimeler listesine sadık kalınmıştır. ISSAI 1003 "INTOSAI Mali Denetim Rehberleri Terimler Sözlüğü", INTOSAI ve IFAC tarafından kullanılan temel sözlükleri içerdiği için Mali Denetim Rehberlerinin anlaşılmasında temel başvuru kaynağıdır.

Standartların tercümesinde INTOSAI ve IFAC tarafından belirlenen kurallara ve tavsiyelere bağlı kalınmıştır. Tercüme çalışması, denetim terminolojisine ilişkin tecrübe sahibi olan iki profesyonel çevirmen ve ileri derecede İngilizce bilgisi olan Sayıştay Denetçilerinden müteşekkil bir komisyon tarafından yürütülmüştür. Bütün metinlerin ilk aşama tercümesi aynı çevirmen tarafından yapılmış; akabinde bu tercüme farklı komisyon üyelerinin dâhil olduğu çok kademeli bir gözden geçirme, okuma ve değerlendirme sürecine tabi tutulmuştur.

Standartların anlaşılmasını ve kullanımını kolaylaştırmak amacıyla İngilizce ve Türkçe metinler karşılıklı olarak verilmiştir. Metinlerin bu şekilde dizilimi dipnotların iki kere kullanılmasını gerektirdiğinden dipnotlar her sayfada yeniden numaralandırılmıştır.

Yoğun ve oldukça titiz bir çalışmayı gerektiren bu çaptaki bir tercüme çalışmasının gösterilen bütün çabalara rağmen hatadan uzak olması mümkün değildir. Metinlerin tercümesine ait görüş, öneri ve tenkitlerinizi issai@sayistay.gov.tr adresine göndermeniz, bu hataların düzeltilmesine önemli katkı sağlayacaktır.

Denetim Standartları Tercüme Komisyonu

Table of Contents ISSAI 1220

PRACTICE NOTE TO ISA 220	Paragraph
Background	
Introduction to the ISA	
Content of the Practice Note	P1
Applicability of the ISA in Public Sector Auditing	P2
Additional Guidance on Public Sector Issues	P3
System of Quality Control and Role of Engagement Teams	P4
Relevant Ethical Requirements	P5
Engagement Performance	P6
INTERNATIONAL STANDARD ON AUDITING 220	
Introduction	
Scope of this ISA	1
System of Quality Control and Role of Engagement Teams	2-4
Effective Date	5
Objective	6
Definitions	7
Requirements	
Leadership Responsibilities for Quality on Audits	8
Relevant Ethical Requirements	9-11
Acceptance and Continuance of Client Relationships and Audit Engagements	12-13
Assignment of Engagement Teams	14
Engagement Performance	15-22
Monitoring	23
Documentation	24-25
Application and Other Explanatory material	
System of Quality Control and Role of Engagement Teams	A1-A2
Leadership Responsibilities for Quality on Audits	A3
Relevant Ethical Requirements	A4-A7
Acceptance and Continuance of Client Relationships and Audit Engagements	A8-A9
Assignment of Engagement Teams	A10-A12
Engagement Performance	A13-A31
Monitoring	A32-A34
Documentation	A35

ISSAI 1220 İçindekiler Tablosu

ISA 220 UYGULAMA NOTU	Paragraf
Arka Plan Bilgisi	
ISA'ya giriş	
Uygulama Notunun İçeriği	P1
Kamu Sektörü Denetimlerinde ISA'nın Uygulanabilirliği	P2
Kamu Sektörüyle İlgili Konularda Ek Rehberlik	P3
Kalite Kontrol Sistemi ve Görev Ekiplerinin Rolü	P4
İlgili Etik Gereklilikler	P5
Görevin Uygulanması	P6
ULUSLARARASI DENETİM STANDARDI 220	
Giriş	
Bu ISA'nın Kapsamı	1
Kalite Kontrol Sistemi ve Görev Ekiplerinin Rolü	2-4
Yürürlük Tarihi	5
Amaç	6
Tanımlar	7
Gereklilikler	
Denetimlerde Kaliteye Yönelik Liderlik Sorumlulukları	8
İlgili Etik Gereklilikler	9-11
Müşteri İlişkilerinin ve Denetim Görevinin Kabulü ve Devam Ettirilmesi	12-13
Görev Ekiplerinin Belirlenmesi	14
Görevin Uygulanması	15-22
İzleme	23
Belgelendirme	24-25
Uygulama ve Açıklayıcı Diğer Materyaller	
Kalite Kontrol Sistemi ve Görev Ekiplerinin Rolü	A1-A2
Denetimlerde Kaliteye Yönelik Liderlik Sorumlulukları	A3
İlgili Etik Gereklilikler	A4-A7
Müşteri İlişkilerinin ve Denetim Görevinin Kabulü ve Devam Ettirilmesi	A8-A9
Görev Ekiplerinin Belirlenmesi	A10-A12
Görevin Uygulanması	A13-A31
İzleme	A32-A34
Belgelendirme	A35

Practice Note¹ to International Standard on Auditing (ISA) 220

Quality Control for an Audit of Financial Statements

Background

This Practice Note provides supplementary guidance on ISA 220 - Quality Control for an Audit of Financial Statements. It is read together with the ISA. ISA 220 is effective for audits of financial statements for periods beginning on or after December 15, 2009. The Practice Note is effective the same date as the ISA.

Introduction to the ISA

ISA 220 deals with the specific responsibilities of the auditor regarding quality control procedures for an audit of financial statements. It also addresses, where applicable, the responsibilities of the engagement quality control reviewer. The ISA is to be read in conjunction with relevant ethical requirements.

Content of the Practice Note

- P1. The Practice Note provides additional guidance for public sector auditors related to:
- (a) System of Quality Control and Role of Engagement Teams.
  - (b) Relevant Ethical Requirements.
  - (c) Engagement Performance.

Applicability of the ISA in Public Sector Auditing

- P2. ISA 220 is applicable to auditors of public sector entities in their role as auditors of financial statements.

Additional Guidance on Public Sector Issues

- P3. ISA 220 contains application and other explanatory material with considerations specific to public sector entities in paragraphs A7, A9, A12, A30 and A31 of the ISA.

---

¹ All Practice Notes are considered together with ISSAI 1000 “General Introduction to the INTOSAI Financial Audit Guidelines”.

Uluslararası Denetim Standardı (ISA) 220 Uygulama Notu¹

Mali Tablo Denetimine İlişkin Kalite Kontrolü

Arka Plan Bilgisi

Bu Uygulama Notu, "Mali Tablo Denetimine İlişkin Kalite Kontrolü" başlıklı ISA 220'ye ilişkin ek bilgi vermektedir. Bu Uygulama Notu, ISA ile birlikte okunmalıdır. ISA 220, 15 Aralık 2009 tarihinde veya bu tarihten sonra başlayan dönemlere ait mali tablo denetimleri için geçerlidir. Bu Uygulama Notu, ISA ile aynı tarihte yürürlüğe girer.

ISA'ya Giriş

ISA 220, denetçinin mali tablo denetimine yönelik kalite kontrol prosedürleriyle ilgili özel sorumluluklarını ele alır. Uygulanabilir olduğu durumlarda görevin kalitesine yönelik gözden geçirmeyi yapan kişinin sorumluluklarını da ele alır. Bu ISA, ilgili etik gerekliliklerle birlikte okunmalıdır.

Uygulama Notu'nun İçeriği

- P1. Bu Uygulama Notu, kamu sektörü denetçisine aşağıdaki konularla ilgili ek rehberlik sağlar:
- Kalite Kontrol Sistemi ve Görev Ekiplerinin Rolü.
  - İlgili Etik Gereklilikler.
  - Görevin Uygulanması.

Kamu Sektörü Denetimlerinde ISA'nın Uygulanabilirliği

- P2. ISA 220, mali tablo denetçisi olarak görev yapan kamu sektörü denetçileri için geçerlidir.

Kamu Sektörüyle İlgili Konularda Ek Rehberlik

- P3. ISA 220'nin A7, A9, A12, A30 ve A31 numaralı paragrafları; kamu sektöründeki kurumlara özgü hususlara ilişkin olarak uygulama ve açıklayıcı diğer materyalleri içerir.

---

¹ Tüm Uygulama Notları, ISSAI 1000 "INTOSAI Mali Denetim Rehberlerine Giriş" ile birlikte değerlendirilir.

System of Quality Control and Role of Engagement Teams

- P4. The ISA is according to paragraph 2 of the ISA premised on the basis that the firm is subject to ISQC 1¹ or to national requirements that are at least as demanding. ISSAI 40, Audit Quality Control for SAIs, will be developed and included in the second level of the ISSAI structure to be applied by Supreme Audit Institutions for all types of audit activities.²

Relevant Ethical Requirements

- P5. Paragraph 7(n) of the ISA defines relevant ethical requirements. In the public sector, relevant ethical requirements may include the INTOSAI Code of Ethics³ or national ethical requirements applicable to public sector auditors provided they are at least as restrictive as the IFAC *Code of Ethics for Professional Accountants*.

Engagement Performance

- P6. In some audit environments, such as a Court of Accounts, the terms used in the paragraph A30 of the ISA should be interpreted in the context of the Supreme Audit Institution's governance structure.

---

¹ ISQC 1, "Quality Control for Firms that Perform Audits and Reviews of Financial Statements, and Other Assurance and Related Services Engagements".

² There may be conforming changes to this Practice Note as a result of the development of ISSAI 40.

³ ISSAI 30, "Code of Ethics".

Kalite Kontrol Sistemi ve Görev Ekiplerinin Rolü

- P4. Bu ISA, (2. paragrafında belirtildiği üzere) denetim firmasının ISQC 1'e¹ veya en az bu standart kadar dikkat gerektiren ulusal gerekliliklere tabi olduğu ön kabulüne dayanır. YDK'lar için Denetim Kalite Kontrolü başlıklı ISSAI 40 geliştirilecek ve Yüksek Denetim Kurumları'nca bütün denetim türlerinde uygulanmak üzere ISSAI yapısının ikinci düzey standartlarına eklenecektir.²

İlgili Etik Gereklilikler

- P5. ISA'nın 7(n) numaralı paragrafında ilgili etik gereklilikler tanımlanmıştır. Kamu sektöründe ilgili etik gereklilikler, INTOSAI Etik Kuralları'nı³ veya en az IFAC'ın Muhasebe Meslek Mensupları için Etik Kurallar belgesi kadar kısıtlayıcı olması kaydıyla ulusal etik gereklilikleri içerebilir.

Görevin Uygulanması

- P6. Hesap Mahkemeleri gibi belirli denetim çevrelerinde ISA'nın A30 numaralı paragrafında kullanılan terimler, Yüksek Denetim Kurumunun yönetim yapısı bağlamında yorumlanmalıdır.

---

¹ ISQC 1, "Mali Tabloların Denetimi ve Gözden Geçirilmesi ile Diğer Güvence Görevlerini ve İlgili Hizmetleri Yürüten Firmalar için Kalite Kontrolü".

² ISSAI 40'ın geliştirilmesi sonucunda bu Uygulama Notu'nda uyumlaştırıcı değişiklikler yapılabilir.

³ ISSAI 30, "Etik Kurallar"

(Bu sayfa boş bırakılmıştır.)

Uluslararası Denetim Standardı

Mali Tablo Denetimine İlişkin Kalite Kontrolü

International Standard on Auditing

Quality Control for an Audit of Financial Statements

**Uluslararası Muhasebeciler
Federasyonu**

Uluslararası Denetim ve Güvence Standartları Kurulu
Uluslararası Muhasebeciler Federasyonu
545 Fifth Avenue, 14th Floor
New York, New York 10017 USA

“Mali Tablo Denetimine İlişkin Kalite Kontrolü” başlıklı bu Uluslararası Denetim Standardı (ISA 220), Uluslararası Muhasebeciler Federasyonu (IFAC) bünyesinde yer alan ve bağımsız bir standart koyucu organ olan Uluslararası Denetim ve Güvence Standartları Kurulu (IAASB) tarafından hazırlanmıştır. IAASB'nin amacı; yüksek kalitede denetim ve güvence standartlarının belirlenmesini ve ulusal ve uluslararası standartların uyumlu olmasını sağlayarak uygulamada dünya çapında kalite ve birliğin artırılması ve küresel denetim ve güvence mesleğine olan kamusal güvenin güçlendirilmesi suretiyle kamu yararına hizmet etmektir.

Bu belge, IFAC web sitesinden ücretsiz olarak indirilebilir: <http://www.ifac.org>. Onaylanmış metin, İngilizce dilinde yayımlanmıştır.

IFAC'in misyonu; yüksek kalitede uluslararası mesleki standartları belirlemek ve bu standartlara uygunluğu teşvik etmek, benzeri standartların uluslararası alanda birbiriyle uyumunu arttırmak ve mesleğin uzmanlık birikimiyle ilgili ve kamu yararını ilgilendiren meselelerde görüşlerini dile getirmek suretiyle kamu yararına hizmet etmek, tüm dünyada muhasebecilik mesleğini güçlendirmek ve güçlü uluslararası ekonomilerin gelişimine katkıda bulunmaktır.

Telif hakkı © Nisan 2009 Uluslararası Muhasebeciler Federasyonu (IFAC). Tüm hakları saklıdır. Çoğaltılan nüshaların okullarda akademik veya kişisel amaçla kullanılması, satılmaması, dağıtılmaması ve her nüshanın şu ibareyi taşıması şartıyla bu metnin çoğaltılmasına izin verilmektedir: *“Telif hakkı © Nisan 2009 Uluslararası Muhasebeciler Federasyonu (IFAC). Tüm hakları saklıdır. IFAC'in izniyle kullanılmıştır. Bu belgeyi çoğaltma, saklama veya dağıtma izni için lütfen permissions@ifac.org adresine başvurunuz.”* Aksi takdirde kanunların izin verdiği haller dışında bu belgenin çoğaltılması, saklanması, dağıtılması veya benzer başka kullanımı için IFAC'in yazılı izninin alınması gerekmektedir. permissions@ifac.org adresine başvurunuz.

ISBN: 978-1-60815-000-7

(Bu sayfa boş bırakılmıştır.)

INTERNATIONAL STANDARD ON AUDITING 220

QUALITY CONTROL FOR AN AUDIT OF FINANCIAL STATEMENTS

(Effective for audits of financial statements for periods
beginning on or after December 15, 2009)

CONTENTS

	Paragraph
Introduction	
Scope of this ISA	1
System of Quality Control and Role of Engagement Teams	2-4
Effective Date	5
Objective	6
Definitions	7
Requirements	
Leadership Responsibilities for Quality on Audits	8
Relevant Ethical Requirements	9-11
Acceptance and Continuance of Client Relationships and Audit Engagements	
Engagements	12-13
Assignment of Engagement Teams	14
Engagement Performance	15-22
Monitoring	23
Documentation	24-25
Application and Other Explanatory Material	
System of Quality Control and Role of Engagement Teams	A1-A2
Leadership Responsibilities for Quality on Audits	A3
Relevant Ethical Requirements	A4-A7
Acceptance and Continuance of Client Relationships and Audit Engagements	A8-A9
Assignment of Engagement Teams	A10-A12
Engagement Performance	A13-A31
Monitoring	A32-A34
Documentation	A35

International Standard on Auditing (ISA) 220, “Quality Control for an Audit of Financial Statements” should be read in conjunction with ISA 200 “Overall Objectives of the Independent Auditor and the Conduct of an Audit in Accordance with International Standards on Auditing.”

ULUSLARARASI DENETİM STANDARDI 220

MALİ TABLO DENETİMİNE İLİŞKİN KALİTE KONTROLÜ

(15 Aralık 2009 tarihinde veya bu tarihten sonra başlayan dönemlere ait mali tabloların denetimleri için geçerlidir)

İÇİNDEKİLER

	Paragraf
Giriş	
Bu ISA'nın Kapsamı	1
Kalite Kontrol Sistemi ve Görev Ekiplerinin Rolü	2-4
Yürürlük Tarihi	5
Amaç	6
Tanımlar	7
Gereklilikler	
Denetimlerde Kaliteye Yönelik Liderlik Sorumlulukları	8
İlgili Etik Gereklilikler	9-11
Müşteri İlişkilerinin ve Denetim Görevinin Kabulü ve Devam Ettirilmesi	12-13
Görev Ekiplerinin Belirlenmesi	14
Görevin Uygulanması	15-22
İzleme	23
Belgelendirme	24-25
Uygulama ve Açıklayıcı Diğer Materyaller	
Kalite Kontrol Sistemi ve Görev Ekiplerinin Rolü	A1-A2
Denetimlerde Kaliteye Yönelik Liderlik Sorumlulukları	A3
İlgili Etik Gereklilikler	A4-A7
Müşteri İlişkilerinin ve Denetim Görevinin Kabulü ve Devam Ettirilmesi	A8-A9
Görev Ekiplerinin Belirlenmesi	A10-A12
Görevin Uygulanması	A13-A31
İzleme	A32-A34
Belgelendirme	A35

Uluslararası Denetim Standardı (ISA) 220, "Mali Tablo Denetimine İlişkin Kalite Kontrolü", ISA 200 "Bağımsız Denetçinin Genel Amaçları ve Denetimin Uluslararası Denetim Standartlarına Uygun Olarak Yürütülmesi" ile birlikte okunmalıdır.

Introduction

Scope of this ISA

1. This International Standard on Auditing (ISA) deals with the specific responsibilities of the auditor regarding quality control procedures for an audit of financial statements. It also addresses, where applicable, the responsibilities of the engagement quality control reviewer. This ISA is to be read in conjunction with relevant ethical requirements.

System of Quality Control and Role of Engagement Teams

2. Quality control systems, policies and procedures are the responsibility of the audit firm. Under ISQC 1, the firm has an obligation to establish and maintain a system of quality control to provide it with reasonable assurance that:
  - (a) The firm and its personnel comply with professional standards and applicable legal and regulatory requirements; and
  - (b) The reports issued by the firm or engagement partners are appropriate in the circumstances.¹

This ISA is premised on the basis that the firm is subject to ISQC 1 or to national requirements that are at least as demanding. (Ref: Para. A1)

3. Within the context of the firm's system of quality control, engagement teams have a responsibility to implement quality control procedures that are applicable to the audit engagement and provide the firm with relevant information to enable the functioning of that part of the firm's system of quality control relating to independence.
4. Engagement teams are entitled to rely on the firm's system of quality control, unless information provided by the firm or other parties suggests otherwise. (Ref: Para. A2)

Effective Date

5. This ISA is effective for audits of financial statements for periods beginning on or after December 15, 2009.

Objective

6. The objective of the auditor is to implement quality control procedures at the engagement level that provide the auditor with reasonable assurance that:
  - (a) The audit complies with professional standards and applicable legal and regulatory requirements; and
  - (b) The auditor's report issued is appropriate in the circumstances.

Definitions

7. For purposes of the ISAs, the following terms have the meanings attributed below:

---

¹ ISQC 1, "Quality Control for Firms that Perform Audits and Reviews of Financial Statements, and Other Assurance and Related Services Engagements", paragraph 11.

Giriş

Bu ISA'nın kapsamı

1. Bu Uluslararası Denetim Standardı (ISA), denetçinin mali tablo denetimine yönelik kalite kontrol prosedürleri ile ilgili özel sorumluluklarını ele alır. Uygulanabilir olduğu hallerde görevin kalitesine ilişkin gözden geçirmeyi yapan kişinin sorumluluklarını da ele alır. Bu ISA, ilgili etik gerekliliklerle birlikte okunmalıdır.

Kalite Kontrol Sistemi ve Görev Ekiplerinin Rolü

2. Kalite kontrol sistemleri, politikaları ve prosedürleri denetim firmasının sorumluluğundadır. ISQC 1 kapsamında denetim firması, şu hususlara ilişkin makul güvence elde etmek için bir kalite kontrol sistemi kurma ve sürdürme yükümlülüğüne sahiptir:
  - (a) Denetim firması ve personelinin mesleki standartlar ve geçerli yasal ve düzenleyici gerekliliklere riayet ettiği,
  - (b) Denetim firması veya görev ortakları tarafından yayımlanan raporların mevcut koşullar altında uygun olduğu.¹

Bu ISA, denetim firmasının ISQC'ye veya en az bu standartta öngörülen yükümlülükleri karşılayacak mütavadaki diğer ulusal gerekliliklere tabi olduğu ön kabulüne dayanır (Bkz: Parag. A1).

3. Görev ekipleri, denetim firmasının kalite kontrol sistemi kapsamında ilgili denetim görevinde geçerli olan kalite kontrol prosedürlerini uygulamak ve kalite kontrol sisteminin bağımsızlıkla ilgili kısmının işlerliğini sağlamak ve denetim firmasına gerekli bilgiyi vermekle sorumludur.
4. Görev ekipleri, denetim firması veya diğer taraflarca sağlanan bilgiler aksini işaret etmiyorsa denetim firmasının kalite kontrol sistemine güvenme hakkına sahiptir (Bkz. Parag. A2).

Yürürlük Tarihi

5. Bu ISA, 15 Aralık 2009 tarihinde veya bu tarihten sonra başlayan dönemlere ait mali tablo denetimleri için geçerlidir.

Amaç

6. Denetçinin amacı, görev düzeyinde kendisine şu hususlara ilişkin makul güvence sağlayan kalite kontrol prosedürlerini uygulamaktır:
  - (a) Denetimin, mesleki standartlara ve ilgili yasal ve düzenleyici gerekliliklere uygun olması,
  - (b) Düzenlenen denetçi raporunun, mevcut koşullar altında uygun olması.

Tanımlar

7. ISA'ların amaçlarına uygun olarak aşağıdaki terimlere verilen anlamlar şunlardır:

---

¹ ISQC 1, "Mali Tabloların Denetimini ve Gözden Geçirmesini Yapan Firmalar için Kalite Kontrol ve Diğer Güvence ve İlgili Hizmet Görevleri", paragraf 11.

- (a) Engagement partner¹ — The partner or other person in the firm who is responsible for the audit engagement and its performance, and for the auditor’s report that is issued on behalf of the firm, and who, where required, has the appropriate authority from a professional, legal or regulatory body.
- (b) Engagement quality control review — A process designed to provide an objective evaluation, on or before the date of the auditor’s report, of the significant judgments the engagement team made and the conclusions it reached in formulating the auditor’s report. The engagement quality control review process is only for audits of financial statements of listed entities and those other audit engagements, if any, for which the firm has determined an engagement quality control review is required.
- (c) Engagement quality control reviewer — A partner, other person in the firm, suitably qualified external person, or a team made up of such individuals, none of whom is part of the engagement team, with sufficient and appropriate experience and authority to objectively evaluate the significant judgments the engagement team made and the conclusions it reached in formulating the auditor’s report.
- (d) Engagement team — All partners and staff performing the engagement, and any individuals engaged by the firm or a network firm who perform audit procedures on the engagement. This excludes an auditor’s external expert engaged by the firm or a network firm.²
- (e) Firm — A sole practitioner, partnership or corporation or other entity of professional accountants.
- (f) Inspection — In relation to completed audit engagements, procedures designed to provide evidence of compliance by engagement teams with the firm’s quality control policies and procedures.
- (g) Listed entity — An entity whose shares, stock or debt are quoted or listed on a recognized stock exchange, or are marketed under the regulations of a recognized stock exchange or other equivalent body.
- (h) Monitoring — A process comprising an ongoing consideration and evaluation of the firm’s system of quality control, including a periodic inspection of a selection of completed engagements, designed to provide the firm with reasonable assurance that its system of quality control is operating effectively.
- (i) Network firm — A firm or entity that belongs to a network.
- (j) Network — A larger structure:
  - (i) That is aimed at cooperation, and
  - (ii) That is clearly aimed at profit or cost-sharing or shares common ownership, control or management, common quality control policies and procedures, common business strategy, the use of a common brand name, or a significant part of professional resources.
- (k) Partner — Any individual with authority to bind the firm with respect to the performance of a professional services engagement.

---

¹ “Engagement partner”, “partner”, and “firm” should be read as referring to their public sector equivalents where relevant.

² ISA 620, “Using the Work of an Auditor’s Expert”, paragraph 6(a), defines the term “auditor’s expert”.

- (a) Görev ortağı¹ — Görevden, görevin yerine getirilmesinden ve denetim firması adına yayımlanan rapordan sorumlu olan ve gerekli hallerde mesleki, yasal veya düzenleyici bir kuruluşun uygun yetkiyi alan ortak veya denetim firması çalışanıdır.
- (b) Görevin kalitesine yönelik gözden geçirme — Rapor tarihinde veya öncesinde, görev ekibinin raporu oluştururken vardığı önemli yargıların ve ulaştığı sonuçların objektif değerlendirmesini sağlamak için tasarlanmış bir süreçtir. Görevin kalitesine yönelik gözden geçirme süreci, borsada kayıtlı kuruluşların mali tablolarına yönelik denetimlere ve (varsa) görevin kalitesine yönelik gözden geçirmeye gerek olduğuna denetim firmasının karar verdiği diğer görevlere yöneliktir.
- (c) Görevin kalitesini gözden geçiren kişi — Görev ekibine dâhil olmayan, görev ekibinin raporu oluştururken vardığı önemli yargıların ve ulaştığı sonuçların objektif değerlendirmesini yapmak için yeterli ve uygun deneyim ve yetkiye sahip bir ortak, bir denetim firması çalışanı, yeterli nitelikleri haiz dışarıdan bir kişi veya bu özellikleri haiz bireylerden kurulu bir ekiptir.
- (d) Görev ekibi — Görevi yerine getiren tüm ortaklar ve personel ile denetim firması veya denetim ağına dâhil firma tarafından görevlendirilen ve görev prosedürlerini yerine getiren bireylerdir. Denetim firması veya denetim ağına dâhil firma tarafından görevlendirilen dış uzmanlar buna dâhil değildir.²
- (e) Denetim firması — Serbest çalışan muhasebe meslek mensubu veya muhasebe meslek mensuplarından oluşan ortaklık, şirket ya da diğer bir kuruluştur.
- (f) Tetkik - Görev ekiplerinin denetim firmasının kalite kontrol politikalarına ve prosedürlerine uyup uymadığı hakkında kanıt sağlamak üzere tasarlanmış prosedürlerdir. Bunlar tamamlanmış görevlerle ilgili olarak uygulanır.
- (g) Borsada kayıtlı kuruluş — Hisseleri, sermayesi veya borçları, kabul görmüş bir menkul kıymetler borsasında kote edilen veya kayıtlı olan ya da kabul görmüş bir menkul kıymetler borsası veya eşdeğeri başka bir kuruluşun düzenlemeleri kapsamında piyasaya sürülen bir kuruluştur.
- (h) İzleme – Denetim firmasına, kalite kontrol sisteminin etkin çalıştığı konusunda makul güvence sağlamak amacıyla tasarlanan ve denetim firmasının (tamamlanmış görevler arasından seçilmiş olanların periyodik olarak incelenmesi dâhil) kalite kontrol sisteminin sürekli olarak tetkik edilmesi ve değerlendirilmesinden oluşan süreçtir.
- (i) Denetim ağına dâhil firma — Bir denetim ağına bağlı olan bir denetim firması veya kuruluştur.
- (j) Denetim ağı —
- (i) İşbirliğini amaçlayan ve
- (ii) Açık şekilde kâr veya maliyet paylaşımını amaçlayan ya da ortak mülkiyet, kontrol veya idareyi, ortak kalite kontrol politika ve prosedürlerini, ortak iş stratejisini, ortak bir marka adının kullanımını veya mesleki kaynakların önemli bir bölümünü ortaklaşa kullanmayı amaçlayan
- daha büyük bir yapıdır.
- (k) Ortak — Mesleki bir hizmetin gerçekleştirilmesiyle ilgili olarak denetim firmasını bağlayıcı karar alma yetkisine sahip kişidir.

¹ “Görev ortağı”, “ortak” ve “denetim firması” terimleri, ilgili durumlarda kamu sektöründeki eşdeğerlerini belirtecek şekilde okunmalıdır.

² ISA 620, “Denetçi Tarafından Çalıştırılan Uzmanın Çalışmasından Yararlanılması”, paragraf 6(a), “denetçi tarafından çalıştırılan uzman” terimini tanımlamaktadır.

- (l) Personnel — Partners and staff.
- (m) Professional standards — International Standards on Auditing (ISAs) and relevant ethical requirements.
- (n) Relevant ethical requirements — Ethical requirements to which the engagement team and engagement quality control reviewer are subject, which ordinarily comprise Parts A and B of the International Federation of Accountants' Code of Ethics for Professional Accountants (IFAC Code) related to an audit of financial statements together with national requirements that are more restrictive.
- (o) Staff — Professionals, other than partners, including any experts the firm employs.
- (p) Suitably qualified external person — An individual outside the firm with the competence and capabilities to act as an engagement partner, for example a partner of another firm, or an employee (with appropriate experience) of either a professional accountancy body whose members may perform audits of historical financial information or of an organization that provides relevant quality control services.

Requirements

Leadership Responsibilities for Quality on Audits

- 8. The engagement partner shall take responsibility for the overall quality on each audit engagement to which that partner is assigned. (Ref: Para. A3)

Relevant Ethical Requirements

- 9. Throughout the audit engagement, the engagement partner shall remain alert, through observation and making inquiries as necessary, for evidence of non-compliance with relevant ethical requirements by members of the engagement team. (Ref: Para. A4-A5)
- 10. If matters come to the engagement partner's attention through the firm's system of quality control or otherwise that indicate that members of the engagement team have not complied with relevant ethical requirements, the engagement partner, in consultation with others in the firm, shall determine the appropriate action. (Ref: Para. A5)

Independence

- 11. The engagement partner shall form a conclusion on compliance with independence requirements that apply to the audit engagement. In doing so, the engagement partner shall: (Ref: Para. A5)
  - (a) Obtain relevant information from the firm and, where applicable, network firms, to identify and evaluate circumstances and relationships that create threats to independence;
  - (b) Evaluate information on identified breaches, if any, of the firm's independence policies and procedures to determine whether they create a threat to independence for the audit engagement; and

- (l) Personel — Ortaklar ve çalışanlardır.
- (m) Mesleki standartlar — Uluslararası Denetim Standartları (ISA'lar) ve ilgili etik gerekliliklerdir.
- (n) İlgili etik gereklilikler — Genelde Uluslararası Muhasebeciler Federasyonu'nun Muhasebe Meslek Mensupları İçin Etik Kuralları'nda (IFAC Kuralı) yer alan A ve B bölümleri ve daha kısıtlayıcı olan ulusal gerekliliklerden oluşan ve görev ekibinin ve görevin kalitesini gözden geçirenlerin tabi olduğu etik gerekliliklerdir.
- (o) Çalışanlar — Ortaklar hariç olmak üzere, denetim firmasının istihdam ettiği uzmanları da içeren çalışanlardır.
- (p) Yeterli nitelikleri haiz dış uzman — Görev ortağı olarak hareket etme yeterliliğini ve yeteneğini haiz olan, denetim firması dışından bir kişidir. Bu, örneğin, başka bir denetim firmasının ortağı olabilir ya da üyeleri geçmiş dönemlere ait mali bilgilerle ilgili olarak denetimler ve gözden geçirmeler yapabilen veya diğer güvence görevlerini veya ilgili hizmetleri gerçekleştirebilen profesyonel bir muhasebe kuruluşunun (uygun deneyime sahip) bir çalışanı olabilir ya da ilgili kalite kontrol hizmetlerini sağlayan bir kuruluşun çalışanı olabilir.

Gereklilikler

Denetimlerin Kalitesine İlişkin Liderlik Sorumlulukları

- 8. Görev ortağı, kendisine verilen her bir denetim görevinin genel kalitesinden sorumludur. (Bkz. Parag. A3)

İlgili Etik Gereklilikler

- 9. Görev ortağı, denetim görevi boyunca ihtiyaca göre gözlem ve soruşturma yapmak suretiyle görev ekibi üyelerinin ilgili etik gerekliliklere riayet etmediğini gösteren durumlara karşı tetikte olur. (Bkz. Parag. A4-A5)
- 10. Görev ekibinin üyelerinin ilgili etik gerekliliklere riayet etmediğine işaret eden hususlar denetim firmasının kalite kontrol sistemi yoluyla veya başka yollarla görev ortağının dikkatini çekerse görev ortağı, denetim firmasındaki diğer kişilerle bu hususu müzakere ederek atılacak uygun adıma karar verir. (Bkz. Parag. A5)

Bağımsızlık

- 11. Görev ortağı, denetim görevi için geçerli olan bağımsızlık gerekliliklerine riayet edilip edilmediğini belirler. Bunu yaparken görev ortağı: (Bkz. Parag. A5)
  - (a) Bağımsızlığı tehdit eden koşullar ve ilişkileri tespit etmek ve değerlendirmek amacıyla denetim firmasından ve uygun hallerde, denetim ağına dâhil firmalardan ilgili bilgileri elde eder.
  - (b) Denetim firmasının bağımsızlıkla ilgili politika ve prosedürlerine yönelik ihlaller tespit edilmişse, denetim görevi üzerinde bağımsızlığa karşı bir tehdit oluşturup oluşturmadıklarını belirlemek için bunlara ilişkin bilgileri değerlendirir.

- (c) Take appropriate action to eliminate such threats or reduce them to an acceptable level by applying safeguards, or, if considered appropriate, to withdraw from the audit engagement, where withdrawal is possible under applicable law or regulation. The engagement partner shall promptly report to the firm any inability to resolve the matter for appropriate action. (Ref: Para. A6-A7)

Acceptance and Continuance of Client Relationships and Audit Engagements

12. The engagement partner shall be satisfied that appropriate procedures regarding the acceptance and continuance of client relationships and audit engagements have been followed, and shall determine that conclusions reached in this regard are appropriate. (Ref: Para. A8-A9)
13. If the engagement partner obtains information that would have caused the firm to decline the audit engagement had that information been available earlier, the engagement partner shall communicate that information promptly to the firm, so that the firm and the engagement partner can take the necessary action. (Ref: Para. A9)

Assignment of Engagement Teams

14. The engagement partner shall be satisfied that the engagement team, and any auditor's experts who are not part of the engagement team, collectively have the appropriate competence and capabilities to:
  - (a) Perform the audit engagement in accordance with professional standards and applicable legal and regulatory requirements; and
  - (b) Enable an auditor's report that is appropriate in the circumstances to be issued. (Ref: Para. A10-A12)

Engagement Performance

Direction, Supervision and Performance

15. The engagement partner shall take responsibility for:
  - (a) The direction, supervision and performance of the audit engagement in compliance with professional standards and applicable legal and regulatory requirements; and (Ref: Para. A13-A15, A20)
  - (b) The auditor's report being appropriate in the circumstances.

Reviews

16. The engagement partner shall take responsibility for reviews being performed in accordance with the firm's review policies and procedures. (Ref: Para. A16-A17, A20)
17. On or before the date of the auditor's report, the engagement partner shall, through a review of the audit documentation and discussion with the engagement team, be satisfied that sufficient appropriate audit evidence has been obtained to support the conclusions reached and for the auditor's report to be issued. (Ref: Para. A18-A20)

Consultation

18. The engagement partner shall:

- (c) Bu tür tehditleri; alınan önlemleri uygulamaya koyarak ortadan kaldırmak veya kabul edilebilir bir düzeye indirmek ya da görevden çekilmenin yürürlükteki yasal veya idari düzenleme kapsamında mümkün olduğu hallerde ve uygun görülürse denetim görevinden çekilmek için uygun adımları atar. Görev ortağı, gerekli adımların atılabilmesi için çözümlenemeyen sorunları derhal denetim firmasına bildirir. (Bkz. Parag. A6-A7)

Müşteri İlişkilerinin ve Denetim Görevlerinin Kabulü ve Devam Ettirilmesi

12. Görev ortağı, müşteri ilişkileri ve denetim görevlerinin kabulü ve devam ettirilmesine dair uygun prosedürlerin izlendiğinden emin olur ve bu hususa ilişkin çıkarılan sonuçların uygun olup olmadığına karar verir. (Bkz. Parag. A8-A9)
13. Görev ortağı, önceden elde edilmiş olsaydı denetim firmasının denetim görevini kabul etmemesine neden olacak bilgilere ulaşması halinde kendisinin ve denetim firmasının gerekli adımları atabilmesi için bu bilgileri derhal denetim firmasına iletir. (Bkz. Parag. A9)

Görev Ekiplerinin Belirlenmesi

14. Görev ortağı; görev ekibinin ve görev ekibinin üyesi olmayan ve denetçi tarafından çalıştırılan uzmanların tamamının şu hususlarda uygun yeterlilik ve becerilere sahip olduklarına kanaat getirir:
- (a) Denetim görevini mesleki standartlar ve ilgili yasal ve düzenleyici gerekliliklere uygun olarak yürütmek.
- (b) Mevcut koşullar altında uygun bir denetçi raporunun yayımlanmasını sağlamak. (Bkz. Parag. A10-A12)

Görevin Yürütülmesi

Yönetim, Gözetim ve Yürütme

15. Görev ortağı aşağıda belirtilen konularda sorumluluk üstlenir:
- (a) Denetim görevinin mesleki standartlara ve ilgili yasal ve düzenleyici gerekliliklere uygun olarak yönetilmesi, gözetimi ve yürütülmesi. (Bkz. Parag. A13-A15, A20)
- (b) Mevcut koşullar altında denetçi raporunun uygun olması.

Gözden Geçirmeler

16. Görev ortağı, denetim firmasının gözden geçirme politika ve prosedürlerine uygun olarak yürütülen gözden geçirmelerin sorumluluğunu üstlenir. (Bkz. Parag. A16-A17, A20)
17. Görev ortağı, denetçi raporunun tarihinde veya bu tarihten önce denetim belgelerini gözden geçirmek ve görev ekibiyle müzakere etmek suretiyle ulaşılan sonuçları ve yayımlanacak denetçi raporunu destekleyecek yeterli uygun denetim kanıtının elde edildiğine kanaat getirir. (Bkz. Parag. A18-A20)

İstişare

18. Görev ortağı:

- (a) Take responsibility for the engagement team undertaking appropriate consultation on difficult or contentious matters;
- (b) Be satisfied that members of the engagement team have undertaken appropriate consultation during the course of the engagement, both within the engagement team and between the engagement team and others at the appropriate level within or outside the firm;
- (c) Be satisfied that the nature and scope of, and conclusions resulting from, such consultations are agreed with the party consulted; and
- (d) Determine that conclusions resulting from such consultations have been implemented. (Ref: Para. A21-A22)

Engagement Quality Control Review

- 19. For audits of financial statements of listed entities, and those other audit engagements, if any, for which the firm has determined that an engagement quality control review is required, the engagement partner shall:
  - (a) Determine that an engagement quality control reviewer has been appointed;
  - (b) Discuss significant matters arising during the audit engagement, including those identified during the engagement quality control review, with the engagement quality control reviewer; and
  - (c) Not date the auditor's report until the completion of the engagement quality control review. (Ref: Para. A23-A25)
- 20. The engagement quality control reviewer shall perform an objective evaluation of the significant judgments made by the engagement team, and the conclusions reached in formulating the auditor's report. This evaluation shall involve:
  - (a) Discussion of significant matters with the engagement partner;
  - (b) Review of the financial statements and the proposed auditor's report;
  - (c) Review of selected audit documentation relating to the significant judgments the engagement team made and the conclusions it reached; and
  - (d) Evaluation of the conclusions reached in formulating the auditor's report and consideration of whether the proposed auditor's report is appropriate. (Ref: Para. A26-A27, A29-A31)
- 21. For audits of financial statements of listed entities, the engagement quality control reviewer, on performing an engagement quality control review, shall also consider the following:
  - (a) The engagement team's evaluation of the firm's independence in relation to the audit engagement;
  - (b) Whether appropriate consultation has taken place on matters involving differences of opinion or other difficult or contentious matters, and the conclusions arising from those consultations; and
  - (c) Whether audit documentation selected for review reflects the work performed in relation to the significant judgments and supports the conclusions reached. (Ref: Para. A28-A31)

- (a) Görev ekibinin zor veya tartışmalı konularda uygun istişâreleri yapmalarından sorumludur.
- (b) Görev ekibi üyelerinin görev süresince hem ekip içerisinde hem de denetim firması içinden veya dışından uygun düzeyde kişilerle uygun şekilde istişâre yaptıklarından emin olur.
- (c) Bu tür istişârelerin niteliği ve kapsamı ve istişâreden elde edilen sonuçlar üzerinde, istişâre edilen tarafla mutabakat sağlandığına kanaat getirir.
- (d) Bu istişârelerden elde edilen sonuçların uygulanıp uygulanmadığını belirler. (Bkz. Parag. A21-A22)

Görevin Kalitesine Yönelik Gözden Geçirme

19. Borsada kayıtlı kuruluşların mali tablolarının denetimlerinde ve (varsa) görevin kalitesine yönelik gözden geçirmeye gerek olduğuna denetim firmasının karar verdiği diğer denetim görevlerinde görev ortağı:
  - (a) Görevin kalitesini gözden geçiren bir kişi atanıp atanmadığını belirler.
  - (b) Görevin kalitesine yönelik gözden geçirme sırasında tespit edilenler dâhil denetim görevi sırasında ortaya çıkan önemli hususları görevin kalitesini gözden geçiren kişiyle görüşür.
  - (c) Görevin kalitesine yönelik gözden geçirme tamamlanana kadar denetçi raporuna tarih vermez. (Bkz. Parag. A23-A25)
20. Görevin kalitesini gözden geçiren kişi, görev ekibinin ulaştığı önemli yargıları ve denetçi raporunun hazırlanmasında ulaşılan sonuçları objektif biçimde değerlendirir. Bu değerlendirme şunları kapsar:
  - (a) Görev ortağı ile önemli konuların müzakere edilmesi,
  - (b) Mali tabloların ve önerilen denetçi raporunun gözden geçirilmesi,
  - (c) Görev ekibinin ulaştığı önemli yargılar ve sonuçlarla ilgili seçilen denetim belgelerinin gözden geçirilmesi,
  - (d) Denetçi raporunun hazırlanmasında ulaşılan sonuçların ve önerilen denetçi raporunun uygun olup olmadığının değerlendirilmesi. (Bkz. Parag. A26-A27, A29-A31)
21. Borsada kayıtlı kuruluşların mali tablolarının denetiminde görevin kalitesini gözden geçiren kişi, görevin kalitesini gözden geçirirken şu hususları da değerlendirir:
  - (a) Denetim görevine ilişkin olarak denetim firmasının bağımsızlığı üzerinde görev ekibinin yaptığı değerlendirme,
  - (b) Fikir ayrılıklarını içeren hususlar ya da zor veya tartışmalı konular üzerinde uygun şekilde istişâre edilip edilmediği ve bu istişâreler sonunda ulaşılan sonuçlar,
  - (c) Gözden geçirme için seçilen denetim belgelerinin, ulaşılan önemli yargılarla ilgili olarak yapılan işi yansıtmadığı ve varılan sonuçları destekleyip desteklemediği. (Bkz. Parag. A28-A31)

Differences of Opinion

22. If differences of opinion arise within the engagement team, with those consulted or, where applicable, between the engagement partner and the engagement quality control reviewer, the engagement team shall follow the firm's policies and procedures for dealing with and resolving differences of opinion.

Monitoring

23. An effective system of quality control includes a monitoring process designed to provide the firm with reasonable assurance that its policies and procedures relating to the system of quality control are relevant, adequate, and operating effectively. The engagement partner shall consider the results of the firm's monitoring process as evidenced in the latest information circulated by the firm and, if applicable, other network firms and whether deficiencies noted in that information may affect the audit engagement. (Ref: Para A32-A34)

Documentation

24. The auditor shall include in the audit documentation:¹
- (a) Issues identified with respect to compliance with relevant ethical requirements and how they were resolved.
  - (b) Conclusions on compliance with independence requirements that apply to the audit engagement, and any relevant discussions with the firm that support these conclusions.
  - (c) Conclusions reached regarding the acceptance and continuance of client relationships and audit engagements.
  - (d) The nature and scope of, and conclusions resulting from, consultations undertaken during the course of the audit engagement. (Ref: Para. A35)
25. The engagement quality control reviewer shall document, for the audit engagement reviewed, that:
- (a) The procedures required by the firm's policies on engagement quality control review have been performed;
  - (b) The engagement quality control review has been completed on or before the date of the auditor's report; and
  - (c) The reviewer is not aware of any unresolved matters that would cause the reviewer to believe that the significant judgments the engagement team made and the conclusions it reached were not appropriate.

***

---

¹ ISA 230, "Audit Documentation", paragraphs 8-11, and paragraph A6.

Fikir Ayrılıkları

22. Görev ekibi içinde, konunun istişare edildiği kişilerle veya uygulanabildiği yerde görev ortağı ve görevin kalite kontrolünü yapan sorumlu arasında fikir ayrılıkları olması halinde görev ekibi; fikir ayrılıklarının ele alınması ve çözüme kavuşturulması için denetim firmasına ait politika ve prosedürleri izler.

İzleme

23. Etkin bir kalite kontrol sistemi, kalite kontrol sistemine ilişkin politika ve prosedürlerin güncel ve yeterli olduğu ve sistemin etkin biçimde işlediğine dair denetim firmasına makul güvence sağlamak amacıyla tasarlanmış bir izleme süreci içerir. Görev ortağı, denetim firması ve mümkünse denetim ağına dâhil diğer firmalar tarafından en son yayımlanan bilgilerde açıklandığı şekliyle denetim firmasının izleme sürecinin sonuçlarını ve bu bilgilerde belirtilen zafiyetlerin denetim görevini etkileyip etkilemeyeceğini değerlendirir. (Bkz. Para A32-A34)

Belgelendirme

24. Denetçi, denetim belgelerinde şu hususlara yer verir:¹
- İlgili etik gerekliliklere uygunlukla ilgili tespit edilen sorunlar ve bunların nasıl çözümlendiği,
  - Denetim görevi için geçerli olan, bağımsızlıkla ilgili gerekliliklere riayet edilmesi konusunda varılan sonuçlar ve denetim firmasıyla bu sonuçları destekleyen ilgili her türlü görüşme,
  - Müşteri ilişkileri ve denetim görevlerinin kabulü ve devam ettirilmesine ilişkin ulaşılan sonuçlar,
  - Denetim görevi süresince yapılan istişarelerin niteliği ve kapsamı ile bu istişarelerden elde edilen sonuçlar. (Bkz. Parag. A35)
25. Görevin kalitesini gözden geçiren kişi, gözden geçirilen denetim göreviyle ilgili şu hususları belgelendirir:
- Denetim firmasının görevin kalitesinin gözden geçirilmesine ilişkin politikalarının gerektirdiği prosedürlerin uygulandığı,
  - Görevin kalitesinin gözden geçirilmesinin denetçi raporunun tarihinde mi yoksa bu tarihten önce mi tamamlandığı,
  - Görevin kalitesini gözden geçiren kişinin, görev ekibinin ulaştığı önemli yargıların ve vardığı sonuçların uygun olmadığını düşünmesine neden olacak çözümlenmemiş herhangi bir konunun bulunup bulunmadığı.

***

---

¹ ISA 230, "Denetimin Belgelendirilmesi", 8-11 arası paragraflar ve A6 numaralı paragraf.

Application and Other Explanatory Material

System of Quality Control and Role of Engagement Teams (Ref: Para. 2)

A1. ISQC 1, or national requirements that are at least as demanding, deals with the firm's responsibilities to establish and maintain its system of quality control for audit engagements. The system of quality control includes policies and procedures that address each of the following elements:

- Leadership responsibilities for quality within the firm;
- Relevant ethical requirements;
- Acceptance and continuance of client relationships and specific engagements;
- Human resources;
- Engagement performance; and
- Monitoring.

National requirements that deal with the firm's responsibilities to establish and maintain a system of quality control are at least as demanding as ISQC 1 when they address all the elements referred to in this paragraph and impose obligations on the firm that achieve the aims of the requirements set out in ISQC 1.

Reliance on the Firm's System of Quality Control (Ref: Para. 4)

A2. Unless information provided by the firm or other parties suggest otherwise, the engagement team may rely on the firm's system of quality control in relation to, for example:

- Competence of personnel through their recruitment and formal training.
- Independence through the accumulation and communication of relevant independence information.
- Maintenance of client relationships through acceptance and continuance systems.
- Adherence to applicable legal and regulatory requirements through the monitoring process.

Leadership Responsibilities for Quality on Audits (Ref: Para. 8)

A3. The actions of the engagement partner and appropriate messages to the other members of the engagement team, in taking responsibility for the overall quality on each audit engagement, emphasize:

- (a) The importance to audit quality of:
  - (i) Performing work that complies with professional standards and applicable legal and regulatory requirements;
  - (ii) Complying with the firm's quality control policies and procedures as applicable;
  - (iii) Issuing auditor's reports that are appropriate in the circumstances; and
  - (iv) The engagement team's ability to raise concerns without fear of reprisals; and
- (b) The fact that quality is essential in performing audit engagements.

Uygulama ve Açıklayıcı Diğer Materyaller

Kalite Kontrol Sistemi ve Görev Ekiplerinin Rolü (Bkz. Parag. 2)

A1. ISQC 1 veya en az ISQC 1’de yer alan hususları karşılayacak içeriğe sahip diğer ulusal gereklilikler, denetim firmasının denetim görevleri için kalite kontrol sistemini kurması ve sürdürmesine ilişkin sorumluluklarını ele alır. Kalite kontrol sistemi, aşağıda belirtilen öğeleri ele alan politikaları ve prosedürleri içerir:

- Denetim firması içinde kaliteye ilişkin liderlik sorumlulukları,
- İlgili etik gereklilikler,
- Müşteri ilişkileri ve özel görevlerin kabulü ve devam ettirilmesi,
- İnsan kaynakları,
- Görevin yürütülmesi,
- İzleme.

Denetim firmasının bir kalite kontrol sistemi kurma ve sürdürme sorumluluklarına ilişkin ulusal gereklilikler, yukarıdaki paragrafta belirtilen unsurların tamamını ele aldığı ve ISQC 1’de belirlenen gerekliliklerin amaçlarını yerine getirecek şekilde denetim firmasına yükümlülükler getirdiğinde, bu gerekliliklerin en az ISQC 1’de yer alan hususları karşılayacak içeriğe sahip olduğu kabul edilir.

Denetim Firmasının Kalite Kontrol Sistemine Olan Güven (Bkz. Parag. 4)

A2. Görev ekibi, denetim firması veya diğer taraflarca sağlanan bilgiler aksini göstermedikçe örneğin şu konularda denetim firmasının kalite kontrol sistemine güvenebilir:

- İstihdam ve eğitim yoluyla personelin yeterliliğinin sağlandığı,
- Bağımsızlığa ilişkin toplanan ve iletilen bilgilere göre bağımsızlığın sağlandığı,
- Kabul ve devamlılık sistemleri yoluyla müşteri ilişkilerinin sürdürüldüğü,
- İzleme süreci yoluyla geçerli yasal ve düzenleyici gerekliliklere riayet edildiği.

Denetimlerin Kalitesine İlişkin Liderlik Sorumlulukları (Bkz. Parag. 8)

A3. Görev ortağı, her denetim görevinin genel kalitesine yönelik sorumluluğu üstlenirken eylemleri ve görev ekibinin diğer üyelerine verdiği uygun mesajlarla aşağıda belirtilen hususları vurgular:

- (a) Denetim kalitesi bakımından şu konuların önemi:
  - (i) Mesleki standartlar ve geçerli yasal ve düzenleyici gerekliliklere uygun iş yapılması,
  - (ii) Denetim firmasının uygun kalite kontrol politika ve prosedürlerine riayet edilmesi,
  - (iii) Mevcut koşullara uygun denetçi raporları hazırlanması,
  - (iv) Görev ekibinin korku ve baskı olmaksızın endişelerini dile getirebilmesi.
- (b) Denetim görevlerinin yürütülmesinde kalitenin esas olduğu gerçeği.

Relevant Ethical Requirements

Compliance with Relevant Ethical Requirements (Ref: Para. 9)

- A4. The IFAC Code establishes the fundamental principles of professional ethics, which include:
- (a) Integrity;
  - (b) Objectivity;
  - (c) Professional competence and due care;
  - (d) Confidentiality; and
  - (e) Professional behavior.

Definition of “Firm,” “Network” and “Network Firm” (Ref: Para. 9-11)

- A5. The definitions of “firm,” “network” or “network firm” in relevant ethical requirements may differ from those set out in this ISA. For example, the IFAC Code defines the “firm” as:
- (a) A sole practitioner, partnership or corporation of professional accountants;
  - (b) An entity that controls such parties through ownership, management or other means; and
  - (c) An entity controlled by such parties through ownership, management or other means.

The IFAC Code also provides guidance in relation to the terms “network” and “network firm.”

In complying with the requirements in paragraphs 9-11, the definitions used in the relevant ethical requirements apply in so far as is necessary to interpret those ethical requirements.

Threats to Independence (Ref: Para. 11(c))

- A6. The engagement partner may identify a threat to independence regarding the audit engagement that safeguards may not be able to eliminate or reduce to an acceptable level. In that case, as required by paragraph 11(c), the engagement partner reports to the relevant person(s) within the firm to determine appropriate action, which may include eliminating the activity or interest that creates the threat, or withdrawing from the audit engagement, where withdrawal is possible under applicable law or regulation.

Considerations Specific to Public Sector Entities

- A7. Statutory measures may provide safeguards for the independence of public sector auditors. However, public sector auditors or audit firms carrying out public sector audits on behalf of the statutory auditor may, depending on the terms of the mandate in a particular jurisdiction, need to adapt their approach in order to promote compliance with the spirit of paragraph 11. This may include, where the public sector auditor’s mandate does not permit withdrawal from the engagement, disclosure through a public report, of circumstances that have arisen that would, if they were in the private sector, lead the auditor to withdraw.

İlgili Etik Gereklilikler

İlgili Etik Gerekliliklere Uygunluk (Bkz. Parag. 9)

- A4. IFAC Kuralları, temel mesleki etik ilkelerini belirler. Bunlar arasında şu ilkeler bulunur:
- (a) Dürüstlük
  - (b) Tarafsızlık
  - (c) Mesleki yetkinlik ve gerekli özen
  - (d) Gizlilik
  - (e) Profesyonel davranış

“Denetim Firması” “Denetim Ağı” ve “Denetim Ağına Dâhil Firma”nın Tanımı (Bkz. Parag. 9–11)

- A5. “Denetim Firması”, “Denetim Ağı” ve “Denetim Ağına Dâhil Firma”nın ilgili etik gerekliliklerdeki tanımları, bu ISA’da verilen tanımlarından farklı olabilir. Örneğin IFAC Kuralları “denetim firmasını” şu şekilde tanımlar:
- (a) Serbest çalışan muhasebe meslek mensubu veya muhasebe meslek mensuplarından oluşan ortaklık veya bir şirket,
  - (b) Mülkiyet, yönetim veya diğer yollarla bu kişileri kontrol eden kuruluş,
  - (c) Mülkiyet, yönetim veya diğer yollarla bu kişilerce kontrol edilen bir kuruluş.

IFAC Kuralları aynı zamanda “denetim ağı” ve “denetim ağına dâhil firma” terimlerine ilişkin rehberlik sağlar.

9–11 arası paragraflarda belirtilen gerekliliklere riayet edilirken ilgili etik gerekliliklerde kullanılan tanımlar, bu etik gerekliliklerin yorumlanması gerektiği ölçüde geçerlidir.

Bağımsızlığa Karşı Tehditler (Bkz. Parag. 11(c))

- A6. Görev ortağı, denetim göreviyle ilgili bağımsızlığa yönelik olarak, alınan önlemlerin ortadan kaldıramayacağı veya kabul edilebilir bir düzeye indiremeyeceği bir tehdit tespit edebilir. Bu durumda paragraf 11(c)’de belirtildiği gibi görev ortağı, atılacak uygun adımlara karar vermek için denetim firmasından ilgili kişi veya kişilere rapor verir. Atılacak bu adımlar, tehdidi yaratan faaliyet veya çıkarı ortadan kaldırmak veya yürürlükteki kanun veya idari düzenleme kapsamında mümkünse denetim görevinden çekilmek şeklinde olabilir.

Kamu Kurumlarına Özgü Hususlar

- A7. Yasal tedbirler, kamu sektörü denetçilerinin bağımsızlığına yönelik teminat sağlayabilir. Ancak kamu sektörü denetçilerinin veya yasal denetçi adına kamu sektörü denetimlerini yürüten denetim firmalarının belirli bir yetki alanında görev ve yetki koşullarına bağlı olarak 11. paragrafın özüne uygunluğu sağlamak için kendi yaklaşımlarını yeniden düzenlemeleri gerekebilir. Kamu sektörü denetçisine ait yetki çerçevesinin görevden çekilmeye izin vermediği durumlarda bu düzenleme, özel sektörde olsaydı denetçinin görevden çekilmesine yol açacak şartların kamuya açık bir raporla beyan edilmesini içerebilir.

Acceptance and Continuance of Client Relationships and Audit Engagements (Ref: Para. 12)

- A8. ISQC 1 requires the firm to obtain information considered necessary in the circumstances before accepting an engagement with a new client, when deciding whether to continue an existing engagement, and when considering acceptance of a new engagement with an existing client.¹ Information such as the following assists the engagement partner in determining whether the conclusions reached regarding the acceptance and continuance of client relationships and audit engagements are appropriate:
- The integrity of the principal owners, key management and those charged with governance of the entity;
  - Whether the engagement team is competent to perform the audit engagement and has the necessary capabilities, including time and resources;
  - Whether the firm and the engagement team can comply with relevant ethical requirements; and
  - Significant matters that have arisen during the current or previous audit engagement, and their implications for continuing the relationship.

Considerations Specific to Public Sector Entities (Ref: Para. 12-13)

- A9. In the public sector, auditors may be appointed in accordance with statutory procedures. Accordingly, certain of the requirements and considerations regarding the acceptance and continuance of client relationships and audit engagements as set out in paragraphs 12, 13 and A8 may not be relevant. Nonetheless, information gathered as a result of the process described may be valuable to public sector auditors in performing risk assessments and in carrying out reporting responsibilities.

Assignment of Engagement Teams (Ref: Para. 14)

- A10. An engagement team includes a person using expertise in a specialized area of accounting or auditing, whether engaged or employed by the firm, if any, who performs audit procedures on the engagement. However, a person with such expertise is not a member of the engagement team if that person's involvement with the engagement is only consultation. Consultations are addressed in paragraph 18, and paragraph A21-A22.
- A11. When considering the appropriate competence and capabilities expected of the engagement team as a whole, the engagement partner may take into consideration such matters as the team's:
- Understanding of, and practical experience with, audit engagements of a similar nature and complexity through appropriate training and participation.
  - Understanding of professional standards and applicable legal and regulatory requirements.
  - Technical expertise, including expertise with relevant information technology and specialized areas of accounting or auditing.
  - Knowledge of relevant industries in which the client operates.
  - Ability to apply professional judgment.
  - Understanding of the firm's quality control policies and procedures.

---

¹ ISQC 1, paragraph 27(a).

Müşteri İlişkileri ve Denetim Görevlerinin Kabulü ve Devam Ettirilmesi (Bkz. Parag. 12)

- A8. ISQC 1; denetim firmasının, yeni bir müşteriden gelen görevi kabul etmeden önce, var olan bir göreve devam edip etmeme kararı alırken ve mevcut müşterisinden gelen yeni bir görev talebini kabul edip etmemeyi değerlendirirken var olan şartlar altında gerekli görülen bilgileri elde etmesini gerektirir.¹ Aşağıda örnekleri verilen bilgiler, müşteri ilişkileri ve denetim görevlerinin kabulü ve devam ettirilmesine ilişkin varılan sonuçların uygun olup olmadığına karar vermesinde görev ortağına yardımcı olur:
- Kuruluşun asli malikleri, kilit yönetimi ve yönetimden sorumlu olanların dürüstlüğü,
  - Görev ekibinin denetim görevini yürütecek kadar yetkin ve zaman ve kaynaklar dâhil gerekli olanaklara sahip olup olmadığı,
  - Denetim firması ve görev ekibinin ilgili etik gerekliliklere riayet edip edemeyeceği,
  - Mevcut veya önceki denetim görevinde ortaya çıkan önemli sorunlar ve bunların ilişkilerin devam ettirilmesi üzerindeki etkisi.

Kamu Kurumlarına Özgü Hususlar (Bkz. Parag. 12–13)

- A9. Kamu sektöründe denetçiler yasal bir prosedür çerçevesinde görevlendirilebilir. Buna bağlı olarak 12, 13 ve A8 numaralı paragraflarda belirtilen müşteri ilişkileri ve denetim görevlerinin kabulü ve devam ettirilmesine ilişkin gerekliliklerin ve değerlendirmelerin bazıları geçerli olmayabilir. Ancak söz konusu paragraflarda açıklanan süreç sonunda toplanan bilgiler, risk değerlendirmesi yaparken ve raporlama sorumluluklarını yerine getirirken kamu sektörü denetçileri için faydalı olabilir.

Görev Ekiplerinin Belirlenmesi (Bkz. Parag. 14)

- A10. Bir görev ekibi, görev üzerinde denetim prosedürlerini uygulayan, muhasebe veya denetim alanında uzmanlık bilgisine sahip olan ve bir denetim firması varsa bu firma tarafından kalıcı veya geçici olarak istihdam edilen bir kişi içerir. Ancak bu uzmanlığa sahip olan kişi, denetim görevinde sadece danışma amaçlı bulunuyorsa görev ekibinin bir üyesi değildir. İstişari görüşmeler, paragraf 18 ve A21-A22 numaralı paragraflarda ele alınmıştır.
- A11. Görev ortağı, görev ekibinin tamamından beklenen uygun yeterlilik ve becerileri değerlendirirken ekiple ilgili şu hususları dikkate alabilir:
- Uygun eğitim ve katılım yoluyla benzer nitelik ve karmaşıklığındaki denetim görevlerini tanıma ve bunlara ilişkin tecrübeye sahip olma,
  - Mesleki standartları, ilgili yasal ve düzenleyici gereklilikleri kavrama,
  - İlgili bilgi teknolojisi, muhasebe ve denetimin özel alanlarında uzmanlığı içeren teknik uzmanlık,
  - Müşterilerin faaliyet gösterdiği ilgili endüstrilere ilişkin bilgi,
  - Mesleki yargıda bulunabilme kabiliyeti,
  - Denetim firmasının kalite kontrol politika ve prosedürlerini tanıma.

---

¹ ISQC 1, 27(a) numaralı paragraf.

Considerations Specific to Public Sector Entities

- A12. In the public sector, additional appropriate competence may include skills that are necessary to discharge the terms of the audit mandate in a particular jurisdiction. Such competence may include an understanding of the applicable reporting arrangements, including reporting to the legislature or other governing body or in the public interest. The wider scope of a public sector audit may include, for example, some aspects of performance auditing or a comprehensive assessment of compliance with law, regulation or other authority and preventing and detecting fraud and corruption.

Engagement Performance

Direction, Supervision and Performance (Ref: Para. 15(a))

- A13. Direction of the engagement team involves informing the members of the engagement team of matters such as:
- Their responsibilities, including the need to comply with relevant ethical requirements, and to plan and perform an audit with professional skepticism as required by ISA 200.¹
  - Responsibilities of respective partners where more than one partner is involved in the conduct of an audit engagement.
  - The objectives of the work to be performed.
  - The nature of the entity's business.
  - Risk-related issues.
  - Problems that may arise.
  - The detailed approach to the performance of the engagement.

Discussion among members of the engagement team allows less experienced team members to raise questions with more experienced team members so that appropriate communication can occur within the engagement team.

- A14. Appropriate teamwork and training assist less experienced members of the engagement team to clearly understand the objectives of the assigned work.
- A15. Supervision includes matters such as:
- Tracking the progress of the audit engagement.
  - Considering the competence and capabilities of individual members of the engagement team, including whether they have sufficient time to carry out their work, whether they understand their instructions, and whether the work is being carried out in accordance with the planned approach to the audit engagement.
  - Addressing significant matters arising during the audit engagement, considering their significance and modifying the planned approach appropriately.
  - Identifying matters for consultation or consideration by more experienced engagement team members during the audit engagement.

---

¹ ISA 200, "Overall Objectives of the Independent Auditor and the Conduct of an Audit in Accordance with International Standards on Auditing", paragraph 15.

Kamu Kurumlarına Özgü Hususlar

- A12. Kamu sektöründe, uygun yeterlilik ek olarak belirli bir yetki alanında denetim görev ve yetkisinin gerektirdiği şartların yerine getirilmesi için gerekli becerileri içerebilir. Bu yeterlilik; yasama organına, başka bir yönetsel organa veya kamu yararına raporlama yapmak dâhil geçerli raporlama düzenlemelerinin kavranmasını içerebilir. Kamu sektörü denetiminin daha geniş kapsamı, örneğin performans denetiminin bazı yönlerini veya kanun, idari düzenleme veya ilgili diğer düzenlemelere uygunluğun kapsamlı bir değerlendirmesini ve hile ve yolsuzluğun önlenmesi ve tespitini içerebilir.

Görevin Yürütülmesi

Yönetim, Gözetim ve Yürütme (Bkz. Parag. 15(a))

- A13. Görev ekibinin yönetimi, aşağıda belirtilen konularda görev ekibi üyelerini bilgilendirmeyi içerir:

- İlgili etik gerekliliklere riayet etme ve ISA 200'un¹ gerektirdiği gibi mesleki şüphecilikliğini kullanarak denetimin planlanması ve yürütülmesi zorunluluğu dâhil ekip üyelerinin sorumlulukları,
- Bir denetim görevinin yürütülmesine birden fazla ortak katılıyorsa ortakların ayrı ayrı sorumlulukları,
- Yürütülecek işin amaçları,
- Kuruluşun yürüttüğü işin niteliği,
- Riskle ilgili hususlar,
- Doğabilecek sorunlar,
- Görevin uygulanmasındaki detaylı yaklaşım.

Görev ekibinin üyeleri arasındaki görüşmeler, daha az tecrübeli üyelerin daha tecrübeli üyelere soru sorması imkânı tanır ve böylece görev ekibi içerisinde uygun iletişim sağlanır.

- A14. Uygun bir ekip çalışması ve eğitim, görev ekibinin daha az tecrübeli üyelerinin verilen işin amaçlarını daha net anlamalarını sağlar.

- A15. Gözetim aşağıda belirtilen hususları kapsar:

- Denetim görevinde kaydedilen ilerlemeyi takip etmek,
- Görevlerini yapmaları için yeterli zamanlarının olup olmadığı, kendilerine verilen talimatları anlayıp anlamadıkları ve çalışmanın denetim görevi için planlanan yaklaşıma uygun olarak yürütülüp yürütülmediği dâhil olmak üzere görev ekibi üyelerinin bireysel yeterlilik ve becerilerini değerlendirmek,
- Denetim görevi sırasında ortaya çıkan sorunların ele alınması, bunların ne derece önemli olduğunun değerlendirilmesi ve buna uygun olarak planlanan yaklaşımda değişikliğe gidilmesi,
- Denetim görevi sırasında daha tecrübeli görev ekibi üyeleri ile istişare edilecek veya değerlendirilecek hususların tespiti.

---

¹ ISA 200, "Bağımsız Denetçinin Genel Amaçları ve Denetimin Uluslararası Denetim Standartlarına Uygun Olarak Yürütülmesi" paragraf 15.

Reviews

Review Responsibilities (Ref: Para. 16)

- A16. Under ISQC 1, the firm's review responsibility policies and procedures are determined on the basis that work of less experienced team members is reviewed by more experienced team members.¹
- A17. A review consists of consideration whether, for example:
- The work has been performed in accordance with professional standards and applicable legal and regulatory requirements;
  - Significant matters have been raised for further consideration;
  - Appropriate consultations have taken place and the resulting conclusions have been documented and implemented;
  - There is a need to revise the nature, timing and extent of work performed;
  - The work performed supports the conclusions reached and is appropriately documented;
  - The evidence obtained is sufficient and appropriate to support the auditor's report; and
  - The objectives of the engagement procedures have been achieved.

The Engagement Partner's Review of Work Performed (Ref: Para. 17)

- A18. Timely reviews of the following by the engagement partner at appropriate stages during the engagement allow significant matters to be resolved on a timely basis to the engagement partner's satisfaction on or before the date of the auditor's report:
- Critical areas of judgment, especially those relating to difficult or contentious matters identified during the course of the engagement;
  - Significant risks; and
  - Other areas the engagement partner considers important.

The engagement partner need not review all audit documentation, but may do so. However, as required by ISA 230, the partner documents the extent and timing of the reviews.²

- A19. An engagement partner taking over an audit during the engagement may apply the review procedures as described in paragraphs A18 to review the work performed to the date of a change in order to assume the responsibilities of an engagement partner.

Considerations Relevant Where a Member of the Engagement Team with Expertise in a Specialized Area of Accounting or Auditing Is Used (Ref: Para. 15-17)

- A20. Where a member of the engagement team with expertise in a specialized area of accounting or auditing is used, direction, supervision and review of that engagement team member's work may include matters such as:

---

¹ ISQC 1, paragraph 33.

² ISA 230, paragraph 9(c).

Gözden Geçirmeler

Gözden Geçirme Sorumlulukları (Bkz. Parag. 16)

- A16. ISQC 1 kapsamında denetim firmasının gözden geçirme sorumluluklarına ilişkin politika ve prosedürler, daha az deneyimli ekip üyelerinin çalışmalarının daha deneyimli ekip üyelerince gözden geçirilmesi esası üzerine kurulmuştur.¹
- A17. Bir gözden geçirme faaliyeti, aşağıda örnekleri verilen hususların değerlendirilmesinden oluşur:
- Çalışmanın mesleki standartlar ve ilgili yasal ve düzenleyici gerekliliklere uygun olarak yürütülüp yürütülmediği,
  - Daha fazla değerlendirilmek üzere önemli konuların dile getirilip getirilmediği,
  - Uygun istişari görüşmelerin yapılıp yapılmadığı ve bunlardan elde edilen sonuçların belgelendirilerek uygulanıp uygulanmadığı,
  - Yapılan işin niteliği, zamanlaması ve kapsamının revize edilmesi ihtiyacının olup olmadığı,
  - Yapılan işin varılan sonuçları destekleyip desteklemediği ve uygun şekilde belgelendirilip belgelendirilmediği,
  - Elde edilen kanıtların, denetçi raporunu desteklemek için yeterli ve uygun olup olmadığı,
  - Görev prosedürlerinin amaçlarının gerçekleştirilip gerçekleştirilmediği.

Görev Ortağının Yapılan İş Üzerinde Yaptığı Gözden Geçirme (Bkz. Parag. 17)

- A18. Aşağıda sıralanan hususların görev süresince uygun aşamalarda görev ortağı tarafından zamanında gözden geçirilmesi, önemli sorunların denetçi raporunun tarihinde veya bu tarihten önce görev ortağının tatmin olacağı şekilde çözüme kavuşturulmasına olanak sağlar:
- Özellikle görev sırasında tespit edilen zorlu veya tartışmalı konulara ilişkin kritik karar alanları,
  - Önemli riskler,
  - Görev ortağının önemli gördüğü diğer alanlar.
- Görev ortağı, denetim belgelerinin tamamını gözden geçirmek zorunda olmamakla birlikte yine de gözden geçirme yapabilir. Ancak ISA 230'un da gerektirdiği gibi görev ortağı, yapılan gözden geçirmelerin kapsamı ve tarihlerini belgelendirir.²
- A19. Görev devam ederken denetimi devralan bir görev ortağı, sorumluluklarını üstlenmek için görev değişiminin yapıldığı tarihe kadar yapılmış işleri gözden geçirmek amacıyla paragraf A18'de açıklanan gözden geçirme prosedürlerini uygulayabilir.

Muhasebe veya Denetimin Özel Alanlarında Uzman Bir Görev Ekibi Üyesinden Faydalanıldığı Hallerde Değerlendirilecek İlgili Hususlar (Bkz. Parag. 15–17)

- A20. Muhasebe veya denetimin özel alanlarında uzman bir görev ekibi üyesinden faydalanıldığı hallerde bu görev ekibi üyesinin çalışmalarının yönetimi, gözetimi ve gözden geçirilmesi şunları içerebilir:

¹ ISQC 1, paragraf 33. ISA 230, paragraf 9(c).

² ISA 230, paragraf 9(c).

- Agreeing with that member the nature, scope and objectives of that member's work; and the respective roles of, and the nature, timing and extent of communication between that member and other members of the engagement team.
- Evaluating the adequacy of that member's work including the relevance and reasonableness of that member's findings or conclusions and their consistency with other audit evidence.

Consultation (Ref: Para. 18)

- A21. Effective consultation on significant technical, ethical, and other matters within the firm or, where applicable, outside the firm can be achieved when those consulted:
- Are given all the relevant facts that will enable them to provide informed advice; and
  - Have appropriate knowledge, seniority and experience.
- A22. It may be appropriate for the engagement team to consult outside the firm, for example, where the firm lacks appropriate internal resources. They may take advantage of advisory services provided by other firms, professional and regulatory bodies, or commercial organizations that provide relevant quality control services.

Engagement Quality Control Review

Completion of the Engagement Quality Control Review before Dating of the Auditor's Report (Ref: Para. 19(c))

- A23. ISA 700 requires the auditor's report to be dated no earlier than the date on which the auditor has obtained sufficient appropriate evidence on which to base the auditor's opinion on the financial statements.¹ In cases of an audit of financial statements of listed entities or when an engagement meets the criteria for an engagement quality control review, such a review assists the auditor in determining whether sufficient appropriate evidence has been obtained.
- A24. Conducting the engagement quality control review in a timely manner at appropriate stages during the engagement allows significant matters to be promptly resolved to the engagement quality control reviewer's satisfaction on or before the date of the auditor's report.
- A25. Completion of the engagement quality control review means the completion by the engagement quality control reviewer of the requirements in paragraphs 20-21, and where applicable, compliance with paragraph 22. Documentation of the engagement quality control review may be completed after the date of the auditor's report as part of the assembly of the final audit file. ISA 230 establishes requirements and provides guidance in this regard.²

Nature, Extent and Timing of Engagement Quality Control Review (Ref: Para. 20)

- A26. Remaining alert for changes in circumstances allows the engagement partner to identify situations in which an engagement quality control review is necessary, even though at the start of the engagement, such a review was not required.

---

¹ ISA 700, "Forming an Opinion and Reporting on Financial Statements", paragraph 41.

² ISA 230, paragraphs 14-16.

- Çalışmasının niteliği, kapsamı ve amaçlarına bu üye ile birlikte karar verilmesi; görev ekibinin bu üyesi ile diğer üyelerinin rolleri ve aralarındaki iletişimin niteliği, zamanlaması ve kapsamı.
- Görev ekibinin bu üyesinin bulgu veya sonuçlarının ilgili ve makul olması ve bunların diğer denetim kanıtları ile tutarlılığı dâhil bu üyenin çalışmalarının yeterliliğinin değerlendirilmesi.

İstişare (Bkz. Parag. 18)

- A21. Önemli teknik, etik ve diğer hususlar üzerinde denetim firması içinden veya uygun olduğu hallerde denetim firması dışından kişilerle yapılacak istişarelerin etkinliği:
- Konunun istişare edildiği kişilere, tavsiyelerinin bilgiye dayalı olmasına imkân tanıyacak şekilde ilgili bütün bilgiler verildiğinde ve
  - Bu kişiler uygun bilgi birikimi, kıdem ve deneyime sahip olduğunda sağlanabilir.
- A22. Denetim firmasının uygun iç kaynaklara sahip olmaması gibi durumlarda görev ekibinin denetim firması dışından danışmanlık hizmeti alması daha uygun olabilir. Görev ekibi; diğer denetim firmaları, meslek kuruluşları ve düzenleyici kurumlar veya ilgili kalite kontrol hizmetlerini veren ticari kuruluşların sağladığı danışmanlık hizmetlerinden faydalanabilir.

Görevin Kalitesine Yönelik Gözden Geçirme

Denetçi Raporuna Tarih Verilmeden Önce Görevin Kalitesine Yönelik Gözden Geçirmenin Tamamlanması (Bkz. Parag. 19(c))

- A23. ISA 700, denetçinin mali tablolara ilişkin denetim görüşüne temel teşkil eden yeterli uygun denetim kanıtının elde edildiği tarihten önce denetçi raporuna tarih verilmemesini gerektirir.¹ Borsada kayıtlı olan kuruluşların mali tablolarının denetiminde veya kaliteye yönelik gözde geçirme kriterlerini karşılayan görevlerde kalitenin gözden geçirilmesi; yeterli uygun denetim kanıtının elde edilip edilmediğine karar vermesinde denetçiye yardımcı olur.
- A24. Görevin kalitesine yönelik gözden geçirmenin zamanında ve görevin uygun aşamalarında gerçekleştirilmesi, önemli sorunların denetçi raporunun tarihinde veya bu tarihten önce görev ortağının tatmin olacağı şekilde derhal çözüme kavuşturulmasına olanak sağlar.
- A25. Görevin kalitesine yönelik gözden geçirmenin tamamlanması, 20 ve 21. paragraflarda yer alan gerekliliklerin görevin kalitesini gözden geçiren kişi tarafından tamamlanması ve uygun olduğu hallerde, 22. paragrafa riayet edilmesi anlamına gelir. Görevin kalitesine yönelik gözden geçirmenin belgelendirilmesi, nihai denetim dosyasının hazırlanmasının bir parçası olarak denetçi raporunun tarihinden sonra tamamlanabilir. ISA 230, bu hususa ilişkin gereklilikleri belirler ve rehberlik sağlar.²

Görevin Kalitesine Yönelik Gözden Geçirmenin Niteliği, Kapsamı ve Zamanlaması (Bkz. Parag. 20)

- A26. Görevin başında kalitenin gözden geçirilmesi gerekli görülmemiş olsa dahi görev ortağının mevcut koşullarda meydana gelebilecek değişikliklere karşı tetikte olması, kaliteye yönelik gözden geçirmenin sonradan gerekli olduğu durumları tespit etmesini sağlar.

¹ ISA 700, "Mali Tablolara İlişkin Görüş Oluşturma ve Raporlama" paragraf 41.

² ISA 230, 14–16 arası paragraflar.

- A27. The extent of the engagement quality control review may depend, among other things, on the complexity of the audit engagement, whether the entity is a listed entity, and the risk that the auditor's report might not be appropriate in the circumstances. The performance of an engagement quality control review does not reduce the responsibilities of the engagement partner for the audit engagement and its performance.

Engagement Quality Control Review of Listed Entities (Ref: Para. 21)

- A28. Other matters relevant to evaluating the significant judgments made by the engagement team that may be considered in an engagement quality control review of a listed entity include:
- Significant risks identified during the engagement in accordance with ISA 315,¹ and the responses to those risks in accordance with ISA 330,² including the engagement team's assessment of, and response to, the risk of fraud in accordance with ISA 240.³
  - Judgments made, particularly with respect to materiality and significant risks.
  - The significance and disposition of corrected and uncorrected misstatements identified during the audit.
  - The matters to be communicated to management and those charged with governance and, where applicable, other parties such as regulatory bodies.

These other matters, depending on the circumstances, may also be applicable for engagement quality control reviews for audits of financial statements of other entities.

Considerations Specific to Smaller Entities (Ref: Para. 20-21)

- A29. In addition to the audits of financial statements of listed entities, an engagement quality control review is required for audit engagements that meet the criteria established by the firm that subjects engagements to an engagement quality control review. In some cases, none of the firm's audit engagements may meet the criteria that would subject them to such a review.

Considerations Specific to Public Sector Entities (Ref: Para. 20-21)

- A30. In the public sector, a statutorily appointed auditor (for example, an Auditor General, or other suitably qualified person appointed on behalf of the Auditor General), may act in a role equivalent to that of engagement partner with overall responsibility for public sector audits. In such circumstances, where applicable, the selection of the engagement quality control reviewer includes consideration of the need for independence from the audited entity and the ability of the engagement quality control reviewer to provide an objective evaluation.
- A31. Listed entities as referred to in paragraphs 21 and A28 are not common in the public sector. However, there may be other public sector entities that are significant due to size, complexity or public interest aspects, and which consequently have a wide range of stakeholders. Examples include state owned corporations and public utilities. Ongoing transformations within the public sector may also give rise to new types of significant entities. There are no fixed objective criteria on which the determination of significance is based. Nonetheless, public sector auditors evaluate which entities may be of sufficient significance to warrant performance of an engagement quality control review.

---

¹ ISA 315, "Identifying and Assessing the Risks of Material Misstatement through Understanding the Entity and Its Environment".

² ISA 330, "The Auditor's Responses to Assessed Risks".

³ ISA 240, "The Auditor's Responsibilities Relating to Fraud in an Audit of Financial Statements".

A27. Görevin kalitesi üzerinde yapılacak gözden geçirmenin kapsamı, diğer hususların yanı sıra, denetim görevinin karmaşıklığına, kurumun borsada kayıtlı bir kuruluş olup olmadığına ve mevcut koşullar altında denetçi raporunun uygun olmaması riskine bağlıdır. Görevin kalitesine yönelik gözden geçirmenin yapılması, görev ortağının denetim görevi ve bu görevin yerine getirilmesine yönelik sorumluluklarını azaltmaz.

Borsada Kayıtlı Kuruluşlar İçin Görevin Kalitesine Yönelik Gözden Geçirme (Bkz. Parag. 21)

A28. Borsada kayıtlı bir kuruluştaki görevin kalitesine yönelik gözden geçirmede görev ekibince ulaşılabilecek önemli yargıların değerlendirilmesiyle ilgili olarak dikkate alınabilecek diğer hususlar şunlardır:

- Görev ekibinin ISA 240^{a1} uygun olarak hile riskini değerlendirmesi ve bu riske karşılık vermesi dâhil ISA 315^{e2} uygun olarak görev süresince tespit edilen önemli riskler ve ISA 330^{a3} göre bu risklere karşı atılacak adımlar.
- Özellikle önemlilik ve önemli risklerle ilgili ulaşılan yargılar.
- Denetim sırasında tespit edilen düzeltilmiş ve düzeltilmemiş yanlış bildirimlerin önemi ve bu konuların nasıl çözümlendiği,
- İdareye, yönetimden sorumlu olanlara ve uygun olduğu hallerde düzenleyici kurumlar gibi diğer taraflara iletilecek hususlar.

Şartlara bağlı olarak bu hususlar, diğer kuruluşların mali tablolarının denetimlerinde görevin kalitesine yönelik gözde geçirmeler için de geçerli olabilir.

Küçük Ölçekli Kuruluşlara Özgü Hususlar (Bkz. Parag. 20–21)

A29. Borsada kayıtlı kuruluşların mali tablolarının denetimine ek olarak hangi görevlerin kaliteye yönelik gözden geçirmeye tabi tutulacağını belirlemek için denetim firması tarafından oluşturulan kriterleri karşılayan görevlerde de kaliteye yönelik gözden geçirme yapılması gerekir. Bazı durumlarda denetim firmasının denetim görevlerinin hiçbirini, onları bu gibi bir gözden geçirmeye tabi tutacak kriterleri karşılamayabilir.

Kamu Kurumlarına Özgü Hususlar (Bkz. Parag. 20–21)

A30. Kamu sektöründe yasal olarak atanmış bir denetçi (örneğin bir Genel Denetçi veya Genel Denetçi adına atanan uygun nitelikte başka biri) kamu sektörü denetimlerinin tamamının sorumluluğuna sahip görev ortağına denk bir rol oynayabilir. Bu gibi durumlarda görevin kalitesini gözden geçiren kişinin seçimi, -gerekli hallerde- denetlenen kurumdan bağımsız olma gerekliliğinin ve tarafsız bir değerlendirme yapabilme becerisinin dikkate alınmasını içerir.

A31. 21 ve A28 numaralı paragraflarda belirtildiği gibi borsada kayıtlı kuruluşlar, kamu sektöründe yaygın değildir. Ancak boyutu, karmaşıklığı veya kamu yararı açısından önemli olan ve buna bağlı olarak çok sayıda paydaşa sahip kamu kurumları olabilir. Bunlara örnek olarak kamu iktisadi teşebbüsleri ve kamu hizmet kuruluşları verilebilir. Kamu sektörü içinde devam eden dönüşüm, yeni türden önemli kuruluşların oluşumuna yol açabilir. Önemli kuruluşların belirlenmesinde temel alınan sabit objektif kriterler bulunmamaktadır. Ancak kamu sektörü denetçileri, hangi kuruluşların görevin kalitesine yönelik gözden geçirmenin yapılmasını gerektirecek kadar önemli olduğunu değerlendirir.

¹ ISA 240, "Mali Tablo Denetiminde Denetçinin Hileyle İlgili Sorumlulukları".

² ISA 315, "Kuruluşun ve Faaliyet Gösterdiği Ortamın Tanınması Yoluyla Önemli Yanlış Bildirim Risklerinin Tespiti ve Değerlendirilmesi".

³ ISA 330, "Etkisi Değerlendirilen Risklere Karşı Denetçinin Atacağı Adımlar".

Monitoring (Ref: Para. 23)

- A32. ISQC 1 requires the firm to establish a monitoring process designed to provide it with reasonable assurance that the policies and procedures relating to the system of quality control are relevant, adequate and operating effectively.¹
- A33. In considering deficiencies that may affect the audit engagement, the engagement partner may have regard to measures the firm took to rectify the situation that the engagement partner considers are sufficient in the context of that audit.
- A34. A deficiency in the firm's system of quality control does not necessarily indicate that a particular audit engagement was not performed in accordance with professional standards and applicable legal and regulatory requirements, or that the auditor's report was not appropriate.

Documentation

Documentation of Consultations (Ref: Para. 24(d))

- A35. Documentation of consultations with other professionals that involve difficult or contentious matters that is sufficiently complete and detailed contributes to an understanding of:
- The issue on which consultation was sought; and
  - The results of the consultation, including any decisions taken, the basis for those decisions and how they were implemented.

---

¹ ISQC 1, paragraph 48.

İzleme (Bkz. Parag. 23)

- A32. ISQC 1, denetim firmasının kalite kontrol sistemine ilişkin politika ve prosedürlerin güncel, yeterli ve etkin şekilde işlediğine dair makul güvence elde etmek amacıyla tasarlanmış bir izleme süreci oluşturmasını gerekli kılar.¹
- A33. Denetim görevini etkileyebilecek zafiyetleri değerlendirirken görev ortağı, durumu düzeltmek amacıyla denetim firması tarafından alınan ve kendisinin bu denetim kapsamında yeterli olarak değerlendirdiği önlemleri dikkate alabilir.
- A34. Denetim firmasının kalite kontrol sistemindeki bir zafiyet, belirli bir denetim görevinin mesleki standartlara ve ilgili yasal ve düzenleyici gerekliliklere uygun olarak yürütülmediğine veya denetçi raporunun uygun olmadığına işaret etmeyebilir.

Belgelendirme

İstişarelerin Belgelendirilmesi (Bkz. Parag. 24(d))

- A35. Zor veya tartışmalı konular üzerinde diğer uzmanlarla yapılan istişarelerin yeterli derecede kapsamlı ve detaylı şekilde belgelendirilmesi, aşağıda belirtilen hususların anlaşılmasına katkı sağlar:
- İstişare edilen konu,
  - Alınan kararlar, kararların gerekçeleri ve nasıl uygulandıkları dâhil yapılan istişarelerden elde edilen sonuçlar.

---

¹ ISQC 1, paragraf 48.